

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 32 (березень 2016 року)

2 березня Кабінет Міністрів [затвердив зміни до постанов № 615 та № 594](#), які регламентують порядок надання спецдозволів на користування надрами та проведення аукціонів з продажу таких спецдозволів, а також передбачають їх максимальну відкритість та конкурентність.

Того ж дня уряд затвердив план заходів щодо реалізації Концепції створення Національного контактного центру, для можливості громадянам звертатися до державних органів з телефонними та електронними зверненнями за принципом "єдиного вікна" та отримати відповідь від уповноваженого органу ([Розпорядження № 182-р](#)).

2 березня Міненергівугілля [презентувало 39 ключових проєктів](#) для донорської спільноти, а 10 березня оприлюднило [політичну пропозицію](#) щодо схвалення [Концепції Енергетичної стратегії України на період до 2035 року](#), а також [проєкт](#) відповідного розпорядження Кабміну.

Того ж дня Кабмін погодив продаж державних пакетів акцій ВАТ "Запоріжжяобленерго", ПАТ "Одеська ТЕЦ", ПАТ "Херсонська ТЕЦ", ПАТ "Одеський припортовий завод", ПАТ "Сумхімпром" ([Розпорядження № 202-р](#)).

14 березня уряд оприлюднив [план дій Кабінету Міністрів України на 2016 рік](#). Основа цього [плану](#) – це 379 конкретних, предметних завдань, у т.ч. в розділі "Енергетична незалежність" ([Розпорядження № 184-р](#)). Того ж дня у приміщенні НКРЕКП відбулася конференція з нагоди [відкриття проєкту Твіннінг з реформування ринку електроенергії](#).

16 березня Верховна Рада ратифікувала [приєднання України до Угоди про державні закупівлі \(GPA\)](#) Світової організації торгівлі ([Закон № 1029-VIII](#)). Для українських компаній це означає відкриття доступу до глобального ринку держзакупівель, який оцінюється в 1,7 трлн. дол.

22 березня Міненергівугілля створило Цільову команду реформ з реформування паливно-енергетичного комплексу та робочі групи за галузевими напрямками ([Наказ № 192](#)).

23 березня директор у справах України, Білорусі та Молдови Світового Банку Ч.Фан висловив [очікування від України щодо вдосконалення тарифного механізму, реформи регулятора, розділення "Нафтогазу" та становлення ринку газу](#).

У Мінекономрозвитку зазначили, що реформа держкомпаній рухається у правильному напрямку: [збиток ТОП-100 найбільших компаній за останній рік скоротився у 17 разів](#). Між тим, [Нацбанк, АМКУ та ДФС готують законопроект про деофшоризацію](#), що покликаний зробити інвестиції в український бізнес прозорими.

У березні уряд також доручив Мінприроди провести переговори з японськими компаніями щодо продовження строку дії договорів укладених в рамках Кіотського протоколу ([Розпорядження № 232-р](#)), а також укласти Меморандум про взаєморозуміння щодо завершення реалізації договору з японською держкомпанією NEDO ([Розпорядження № 233-р](#)).

Дана публікація випущена в рамках проєкту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Ресурсно-аналітичний центр
"Суспільство і довкілля"

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у березні наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Уряд звернув увагу на створення умов для нарощування власного видобутку газу

Під завершення опалювального сезону в сховищах [зберігається трохи менше 9 млрд. кубометрів газу](#), і вже у квітні [стартує сезон закачування до сховищ](#). За словами міністра В.Демчишина, дата проведення тристоронньої зустрічі Україна-ЄС-РФ [все ще не визначена](#), а "Нафтогаз" очікує таку зустріч [у квітні](#). Натомість у січні з Європи [імпортовано 917 млн. кубометрів газу](#), а в лютому – [за даними "Укртрансгазу"](#) – зросли заявки на [надходження зі Словаччини та Угорщини](#). Загалом імпорт за польським та словацьким напрямком [здійснювали 9 компаній](#).

На цьому актуальності набуло питання стимулювання власного видобутку газу, щодо якого Міненерговугілля представила своє [бачення](#). Варто зазначити, що Дорожню карту дерегуляції видобутку було [представлено](#) та обговорено із зацікавленими сторонами ще у лютому. Натомість у березні відбулося [перше засідання](#) Робочої групи, яка вивчатиме шляхи збільшення власного видобутку шляхом змін до податкової системи нафтовидобувної галузі

Також відомство оприлюднило [законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення користування надрами з метою видобування енергетичних корисних копалин"](#).

Документом пропонується передати Міненерговугілля функції видачі та контролю виконання спеціальних дозволів на користування надрами щодо горючих (газ природний, газ, розчинений у нафті, газ сланцевих товщ, газ центрально-басейнового типу, газ (метан) вугільних родовищ, конденсат, бітум нафтовий, нафта), твердих (антрацит, сланці, буре вугілля, кам'яне вугілля, торф) корисних копалин та уранових руд. За Мінприроди та Держгеонадрами передбачається залишити функцію видачі та контролю спеціальних дозволів на користування надрами щодо металічних руд, неметалічних корисних копалин та підземних вод.

Інша законодавча ініціатива Міненерговугілля – [проект Закону "Про внесення змін до деяких законів України щодо укладання угод про розподіл продукції"](#) – пропонує встановити пільгові ставки рентної плати, визначити компетенцію органів державної влади та органів місцевого самоврядування, уточнити процедуру укладання УРП із діючим надрокористувачем та залученим ним інвестором, та інші зміни до чинних процедур.

Зростання ролі АЕС в енергобалансі активізувало дискусії щодо безпеки використання атомної енергетики

У публічному просторі виникла дискусія, зокрема за участю Атомпрофспілки, щодо небезпеки використання атомної енергетики для маневрування потужностями, в ході якої [Міненерговугілля заявило](#), що вивчення добового регулювання потужностями на Хмельницькій АЕС було розпочато ще в 2005 році, натомість відключення енергоблоків №№ 1 та 2 Южно-Української АЕС сталося через підвищення рівня концентрату водню та виявлення протікання масла. Також, відомство [оприлюднило позицію міністра](#) В.Демчишина, згідно з якою в зоні відчуження та на майданчиках ЧАЕС створені всі умови для побудови усього комплексу з переробки та зберігання радіоактивних відходів атомної промисловості.

Згідно рішень уряду, на 40% [збільшено фінансування](#) заходів зі зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, а також [виділено кошти для сплати додаткового внеску](#) на рахунок ядерної безпеки ЄБРР ([Постанова № 181](#)). Також Кабмін виступив з ініціативою про спрощення видачі дозволів на здійснення діяльності у сфері використання ядерної енергії. Проектом закону [пропонується](#) звільнити від ліцензування діяльність з перевезення, розвантаження, переробки та зберігання радіоактивних матеріалів. Також, від необхідності отримання дозволів звільняються ті види діяльності, які мають незначну ядерну та радіаційну небезпеку.

Міністром В.Демчишиним [підписано Угоду між Урядом України та Урядом Австралії про співробітництво в галузі використання ядерної енергії в мирних цілях](#), яка створює передумови для постачання урану до України з метою його використання в атомній енергетиці. Документ підписано в рамках робочої поїздки делегації України на чолі з Президентом П.Порошенком до США для участі у Вашингтонському саміті з ядерної безпеки.

Тим часом, з метою стягнення 127 млн. грн. з НАЕК "Енергоатом" за позовом компанії "Укрелектроват" [Держвиконслужба арештувала все майно оператора АЕС](#), балансова вартість якого становить близько 202 млрд. грн. [Зі слів керівництва компанії](#), це призвело до зриву фінансування більшості виробничих програм, у тому числі постачання ядерних матеріалів та ядерного палива для АЕС.

Для посилення енергобезпеки необхідні кроки як тактичного, та стратегічного характеру

На тлі заяв про [необхідність збалансування вугільної галузі](#) та [якнайшвидшого ухвалення закону про ринок електроенергії](#), низка об'єктів продемонстрували вразливість до ризиків безпекового характеру. Міненерговугілля оновило план з підготовки обладнання електростанцій і теплових мереж до ефективної роботи у 2016 році та в осінньо-зимовий період 2016/2017 року ([Наказ № 160](#)).

15 березня народний депутат В.Пинзеник (фракція "Блоку Петра Порошенка") вніс до Верховної Ради законопроект "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2016 рік" (щодо процедури прийняття органами виконавчої влади окремих рішень у сферах національної, енергетичної безпеки)" ([реєстр. № 4220](#)), яким пропонується скасувати функції, невластиві Комітету з питань бюджету. Зокрема, змінами вилучаються норми щодо погодження з Комітетом окремих питань у сфері енергетичної безпеки. Документ поки не розглядався, навіть у профільному комітеті.

15 березня Президент увів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року "Про Стратегію кібербезпеки України" ([Указ №96/2016](#)). Документ констатує, що все частіше об'єктами кібератак та кіберзлочинів стають інформаційні ресурси підприємств транспорту та енергозабезпечення, а також передбачає низку заходів, які слід вжити для кіберзахисту критичної інфраструктури.

У сфері реформи газового ринку:

Попри амбітні плани із завершення реформування ринку газу, уряд обмежився точковими рішеннями та відклав питання щодо тарифів

Ключовим дороговказом для змін став оприлюднений план дій Кабінету Міністрів на 2016 рік ([Розпорядження № 184-р](#)). Документ передбачав низку кроків, зокрема обрання моделі відокремлення для газотранспортної системи (прийняття актів Кабміну до 1 березня),

реформування системи оподаткування газовидобувної галузі з метою збільшення видобутку (подання відповідного законопроекту до 1 червня), дерегуляція в газовидобувній галузі (прийняття актів та направлення законопроектів до 1 вересня), інтеграція вітчизняної та європейської ГТС (укладання угод про інтерконектори між операторами до 1 жовтня), забезпечення прозорості видобувних галузей (подання законопроекту "Про розкриття інформації у видобувних галузях" до 1 квітня), запровадження оплати за фактично спожитий газ (подання законопроекту щодо обов'язкового комерційного обліку до 31 травня), а також міжнародну підтримку реформ (через прийняття розпорядження Кабміну "Про збільшення роздрібного тарифу на газ і теплову енергію" до 1 березня).

2 березня Кабінет Міністрів вніс зміни до пункту 23 Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з постачальником природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки ([Постанова № 138](#)). Зокрема, збільшено термін, протягом якого теплопостачальним підприємствам відраховується більша сума коштів від споживачів за наданні послуги. Зокрема, до жовтня 2016 року подовжено дію збільшеного нормативу перерахування коштів на поточні рахунки теплопостачальних організацій (у січні-лютому 2016 та 2017 років нормативи збільшується, щоб тепловики могли покривати відповідні підвищені витрати).

Ці ж питання врегульовує спільний наказ Міненергівугілля та Мінфіну, яким вносяться зміни до внесення змін до Порядку проведення розрахунків за природний газ, теплопостачання і електроенергію ([Наказ № 174/369](#)).

3 березня уряд вніс зміни до Постанови від 1 жовтня 2015 року № 758 "Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період)" ([Постанова № 234](#)). Цими змінами було фактично відкладено до 1 травня прийняття рішення про перегляд цін на закупівлю та реалізацію газу домогосподарствам та теплопостачальним компаніям, яке мало бути встановлено окремим рішенням Кабінету Міністрів. Разом з тим, це означало автоматичне набуття чинності з 1 квітня найвищої ставки ціни на газ для населення – 7188 грн. за тис. кубометрів.

Таким чином, уряд поки не продовжив "Нафтогазу" [спеціальні обов'язки з формування запасу газу для населення](#): за словами голови правління компанії А.Коболєва, зволікання з цим рішенням означатиме [припинення пільгових умов та початок продажу газу для населення і ТКЕ за ринковими цінами](#). На цьому фоні НКРЕКП [знизила тариф на транспортування газу і збільшила тариф на його розподіл](#). Також регулятор визначив втрату чинності старої постанови 2002 року про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу ([Постанова № 237](#)), однак пізніше переніс запровадження нового порядку на 1 квітня 2017 року ([Постанова № 465](#)).

17 березня НКРЕКП внесла кардинальні зміни до постанови 2012 року "Про затвердження форм звітності НКРЕ у нафтогазовому комплексі та інструкцій щодо їх заповнення", доповнивши їх формами для операторів газотранспортних, газорозподільних мереж, а також сховищ ([Постанова № 334](#)). У [звіті](#) про базове відстеження постанови вказано, що її дія поширюється на 45 суб'єктів господарювання.

Спеціальним [листом](#) НКРЕКП надала роз'яснення щодо від присвоєння ЕІС-кодів (кодів енергетичної ідентифікації суб'єкта ринку газу та/або точки комерційного обліку) з боку газорозподільних компаній, у зв'язку з численними зверненнями споживачів щодо відмови у видачі таких кодів.

23 березня уряд затвердив нові норми споживання газу населенням у разі відсутності газових лічильників ([Постанова № 203](#), [Постанова № 204](#)). Зокрема, встановлюється 4,4 кубометрів на людину в місяць, якщо встановлена плита газова за наявності централізованого газопостачання та 7,1 кубометрів на людину в місяць у разі відсутності централізованого

гарячого водопостачання та газового водонагрівача, а також 14 кубометрів на людину в місяць при наявності плити газової та водонагрівача. На цьому фоні відбувся конфлікт із облгазами, які намагалися стягнути оплату за старими нормами: зокрема, прем'єр-міністр А.Яценюк вимагає [повернути різницю громадянам](#).

До слова, у лютому НКРЕКП [поінформувала](#) про мінімальну (5513,00 грн. за тис. кубометрів) та максимальну (6745,10 грн. за тис. кубометрів) ціну газу для споживачів, яка склалася на ринку газу у лютому 2016 року.

Нові правила у сфері транспортування газу ще не запрацювали на повну

У березні НКРЕКП затвердження зміни до Кодексу газотранспортної системи та до своєї постанови від 30 вересня 2015 року № 2494 " Про затвердження Кодексу газорозподільних систем" ([Постанова № 304](#)). Зокрема, документом визначено Порядок проведення аукціонів розподілу потужності на міждержавних з'єднаннях, а оператора газотранспортної системи зобов'язано використовувати кошти, отримані за послуги балансування та не використані за результатами року, виключно як джерело фінансування розвитку ГТС.

15 березня НКРЕКП оприлюднила доопрацьований [проект постанови](#) "Про затвердження Порядку здійснення процедури сертифікації оператора газотранспортної системи", який є одним з важливих підзаконних актів для функціонування нового ринку газу. Зазначається, що зобов'язання щодо сертифікації встановлюються незалежно від обраної моделі відокремлення оператора ГТС.

18 березня відбулося засідання Ради з торгівлі послугами СОТ, де [Росія вкотре висловила занепокоєння окремими положеннями реформи системи управління Єдиною газотранспортною системою України](#) ("Certain Measures to the Reform of the United Gas Transportation System of Ukraine"). Зокрема, росіяни закидали невідповідність її положень угодам СОТ щодо дотримання режиму найбільшого сприяння та забезпечення доступу на ринок. Українська сторона заявила, що зазначена реформа спрямована на проведення комплексної реформи газового сектору у відповідності до законодавства Європейського Союзу та Енергетичного Співтовариства. Як повідомило Мінекономрозвитку, жодна країна не підтримала позицію РФ.

Тим часом, НКРЕКП оприлюднила [проект постанови](#) "Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим регульованого доступу". Зокрема, регулятор вказує на потребу закріплення єдиних засад формування згаданих тарифів для відшкодування всіх економічно обґрунтованих витрат та виконання вимог Закону "Про ринок природного газу". Окремо зауважено, що Методика не застосовується при розрахунку тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу на основі багаторічного стимулюючого регулювання.

Колізії у секторі розподілу та постачання газу стимулюють законодавчу роботу

2 березня народні депутати О.Ревага (фракція "Блоку Петра Порошенка") та Є.Балицький (фракція "Опозиційного блоку") внесли законопроект "Про внесення змін до статті 39 Закону України "Про здійснення державних закупівель" (щодо удосконалення системи взаємовідносин між споживачами-бюджетними установами та постачальниками природного газу)" ([ресстр. № 4175](#)).

Цей документ має ціль врегулювати закупівлі газу, зокрема у період проведення торгів (до моменту укладання угод), в тому числі у випадках блокування процедури переговорної закупівлі з постачальником "останньої надії". Фактично, як і законопроект [№ 4034](#), він

пропонує дозволити застосування замовниками переговорної процедури до закупівлі газу (за неможливості застосування процедури торгів та при особливих обставинах).

Профільний комітет (Комітет з економічної політики) рекомендував відхилити законопроект як фактично альтернативний законопроекту [№ 4034](#), Головне науково-експертне управління Верховної Ради рекомендувало отримати відповідний експертний висновок Уряду. Документ не розглядався на пленарних засіданнях.

18 березня народні депутати А.Лопушанський (фракція "Блоку Петра Порошенка") та О.Кужель (фракція ВО "Батьківщина") внесли законопроект "Про особливості передачі в оренду приєднаних газорозподільних мереж з контрольною часткою державної та/чи комунальної власності" ([реєстр. № 4263](#)).

Автори констатують практичну неможливість визначення права власності на конкретні об'єкти газорозподілу, побудовані з моменту приватизації газорозподільних підприємств. Законопроектом пропонується створити правові способи передачі у платне користування об'єктів газорозподілу, які перебувають у державній та комунальній власності, а також отримання доходу від користування цим майном приватними інвесторами (учасниками проектів газифікації). Зокрема, документ пропонує визначити газорозподільні мережі як цілісні майнові комплекси та надати органам управління державною та комунальною власністю право на передачу таких об'єктів в оренду (у випадку, якщо частка державної / комунальної власності перевищує 50%) за конкурентною процедурою. При цьому співвласники мереж мають право на отримання орендної плати відповідно до розміру своєї частки власності.

Документ не розглядався профільним комітетом, а Головне науково-експертне управління Верховної Ради рекомендувало документ до першого читання з подальшим урахуванням окремих зауважень, хоч і зазначило, що більш доцільним є внесення змін до рамкового Закону "Про ринок природного газу".

На цьому фоні у парламенті реєструються й окремі лобістські ініціативи. Так, [законопроектом № 4317](#) авторства депутатів фракції ВО "Батьківщина" пропонується зрівняти ставки рентної плати за користування надрами для видобування газу, зокрема виключити тимчасову норму Податкового кодексу щодо ставок рентної плати на видобуток газу, який спрямовується населенню (70% до 1.04.2016, 50% з 1.04.2016 до 31.12.2016). Законопроект внесено 29 березня, відтоді він не розглядався ані профільним комітетом (Комітет з питань податкової та митної політики), ані на пленарних засіданнях.

Практично сформовано незалежну наглядову раду "Нафтогазу"

25 березня міністр А.Абромавичус повідомив, що [номінаційний комітет відібрав трьох претендентів](#) на посади незалежних членів наглядової ради НАК "Нафтогаз України", які є [незалежними директорами із значним досвідом роботи у галузі](#). Комітет з призначення керівників особливо важливих для економіки підприємств при Мінекономрозвитку [визначив 3 кандидатів](#): Маркуса Річардса, Пола Уорвіка та Чарльза Проктора. В процесі відбору члени Комітету з призначення розглянули понад 100 кандидатур та провели співбесіди з 12 найбільш кваліфікованими претендентами. Основними критеріями стали бездоганна ділова репутація, спроможність проводити зміни в організаціях, профільний досвід роботи в галузі.

30 березня Кабінет Міністрів погодив кандидатуру першого заступника Міністра економічного розвитку і торгівлі Ю.Ковалів для призначення членом наглядової ради "Нафтогазу" ([Розпорядження № 251-р](#)).

У сфері реформи ринку електроенергії:

Уряд продовжує політику диверсифікації та дерегуляції ринку електроенергії

Зокрема, триває реалізація політики диверсифікації постачання палива в Україну в сфері ядерної енергетики. 31 березня [міністр В.Демчишин підписав у](#) Вашингтоні Угоду про співробітництво з Австралією, що створила передумови для постачання урану до України. Також, серед напрямів співпраці – фундаментальні та прикладні дослідження, розробка, проектування, будівництво, експлуатація та виведення з експлуатації дослідницьких реакторів; поводження з відпрацьованим ядерним паливом; розробка, виробництво, подальша переробка та використання уранових ресурсів тощо. За даними міністерства, у 2016 році з 16 поставок ядерного палива 5 припадає на збірки Westinghouse.

У частині реформи ринку, 2 березня Кабінет Міністрів [схвалив та відправив](#) на розгляд парламенту законопроект про ринок електричної енергії, який був розроблений спільно Міненерговугілля і Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Натомість 14 березня було оголошено про [початок проекту Twinning](#) з реформування ринку електроенергії, за фінансової підтримки ЄС. Завдання проекту – використання досвіду Словацької Республіки, а також досвіду інших держав-членів ЄС з Вишеградської групи для посилення спроможності НКРЕКП в регулюванні ринку електроенергії.

У рамках політики дерегуляції, на засіданні уряду 16 березня [було схвалено законопроект](#), розроблений Мінрегіоном «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку приєднання до електричних мереж», який покликаний спростити приєднання до мереж через перехід від системи отримання дозволів доповідного принципу, а також відміну дозволу на розробку проекту відведення земельної ділянки під об'єкти електроенергетики, розміщення яких передбачено містобудівною документацією.

У рамках пошуку інструментів ліквідації заборгованості на ринку електроенергії, народні депутати (зокрема, з «Народного фронту» та БПП) зареєстрували законопроект про внесення змін до Державного бюджету щодо погашення заборгованості за електричну енергію ([№ 4272 від 18.03.2016](#)). Законопроект передбачає оплатити заборгованість вугледобувних підприємств за електроенергію з податкових зобов'язань з податку на прибуток та ПДВ.

У березні [НКРЕКП оприлюднила Звіт](#) про виконання плану заходів зі здійснення державного контролю ліцензіатів НКРЕКП на 2015 рік. Також, регулятор у березні [затвердив графік надання](#) інвестиційних програм ліцензіатів з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, з розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та з постачання електричної енергії за регульованим тарифом на 2017 рік.

Актуальним залишається пошук додаткових інструментів захисту споживачів

4 березня міністр В.Демчишин [оголосив про створення](#) Міжвідомчої робочої групи з опрацювання актуальних питань і звернень громадян та їх об'єднань, юридичних осіб щодо надання послуг з електро-, тепло та газопостачання. Завдання групи буде аналіз проблем споживачів, які стикнулися з непрозорою роботою монополістів, непорозуміннями щодо структури тарифів, правил нарахувань, надання роз'яснень. Разом із тим, невідомо, чи відбувались уже засідання такої групи.

Тим часом у парламенті було зареєстровано проект Постанови [№ 3774/П від 21.03.2016](#), якою пропонувалось відправити на доопрацювання [зареєстрований у січні законопроект](#) про внесення змін до Закону «Про електроенергетику», що пропонував встановити нижню межу заборгованості за електроенергію для обмеження чи припинення енергопостачання споживачу.

Також, у березні [Міненерговугілля покрито](#) частково борги перед шахтарями, спрямувавши 138,6 млн грн на погашення заборгованості із заробітної плати. Згодом у березні було [виплачено ще виплачено 157,4 млн грн.](#) бюджетних коштів в рахунок погашення заборгованості із заробітної плати за 2015 рік. Наприкінці березня під егідою міністерства було [проведено круглий стіл](#), де було обговорено механізм взаємодії між міністерствами та відомствами для соціального захисту вивільнених працівників та визначення засад співпраці при вирішенні проблем зайнятості шахтарів. Також, [парламент вніс зміни](#) до Державного бюджету в частині державної підтримки державних вугледобувних підприємств, що [дозволило використання 350 млн грн.](#) з програми реструктуризації, підтримати добудову шахти «Нововолинська» № 10 в обсязі 100 мільйонів гривень, ще 250 млн грн спрямувати на держпідтримку вугільних підприємств.

Зміна менеджменту на підприємствах енергетики проходить з конфліктами

Одночасно з процесом заміни керівників найбільших державних компаній, Державна [фінансова інспекція заявила](#) про недопуск інспекції до перевірки деяких підприємств енергетичної галузі – зокрема йшлося про «Турбоатом», а також, [за даними ЗМІ](#), «Укргазвидобування». Міненерговугілля [оприлюднило заяву](#), в якій повідомило, що компанії надали роз'яснення своєї позиції, - згідно з роз'ясненнями, результати перевірок ДФІ містять некоректні висновки, які не враховують специфіки галузі, особливостей компаній генерації та передачі енергії чи правил та регуляцій. Одночасно відомство поширило [відповідь міністра В.Демчишина представникам](#) профспілки «Волиньвугілля», не підтримавши пропозицію призначити керівником підприємства рекомендовану ними особу замість [призначеного у березні В.Кисельова](#), вказавши на нові правила, а саме конкурсний відбір керівників державних підприємств.

У сфері державного регулювання енергетики:

Законопроект "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" ([реєстр. № 2966-д](#)) двічі включався до порядку денного засідань (15 і 29 березня), однак не був розглянутий.

14 березня Президентом звільнено В.Тарасюка з посади члена Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг ([Указ №93/2016](#)). Відставка Тарасюка відбулася за власним бажанням.

31 березня НКРЕКП схвалила [Звіт](#) про результати своєї діяльності у 2015 році ([Постанова № 515](#)), який опубліковано на офіційному веб-сайті 1 квітня.

У сфері відновлюваної енергетики:

Ринок електроенергетики в Україні очікують зміни

2 березня на засіданні Кабінет Міністрів схвалив законопроект «Про ринок електричної енергії України», який 10 березня було зареєстровано у Верховній Раді ([реєстр. №4196](#)). Законопроектом, серед іншого, передбачається, що весь обсяг електроенергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії, закуповує гарантований покупець, а також запроваджується відповідальність виробників за «зеленими» тарифами за небаланси (відхилення фактичних обсягів відпуску електричної енергії від добових графіків відпуску

електричної енергії на наступну добу) та встановлюється особливий порядок їх відшкодування.

28 березня у Верховній Раді з ініціативи уряду зареєстровано [законопроект № 4310](#) щодо спрощення порядку приєднання до електричних мереж. Документ передбачає можливість подання заяви на підключення в електронній формі з наданням автоматичного підтвердження, а також встановлює чіткі строки подання від «Укренерго» договору з визначенням розміру плати за стандартне приєднання та строку підключення електроустановки замовника. Крім того, законопроект зобов'язує «Укренерго» оприлюднювати і оновлювати на своєму веб-сайті інформацію за всіма існуючими та запроєктованими трансформаторними підстанціями з прив'язкою до картографічних даних.

Уряд оприлюднив план дій Кабінету Міністрів України на 2016 рік

Оприлюднений 14 березня [план дій Кабінету Міністрів України на 2016 рік](#) містить низку заходів, що мають на меті сприяння розвитку відновлюваної енергетики, а саме: «підвищення рівня енергетичної незалежності шляхом збільшення частки відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі країни» (п. 96), «створення сприятливих законодавчих умов та скорочення бюрократичних процедур для реалізації проектів, спрямованих на скорочення або заміщення споживання газу» (п.97) та «дерегуляція у сфері виробництва етанолу» (п.262).

Згідно урядового документу, ключові нормативно-правові акти стосуватимуться (1) [віднесення теплових насосів до обладнання, яке використовує відновлювані джерела енергії](#), (2) стимулювання встановлення сонячних та вітрових електричних станцій на території приватних домогосподарств, (3) поліпшення умов доступу об'єктів альтернативної енергетики до енергетичних мереж, а також (4) розвитку сфери виробництва рідких біологічних видів палива.

Зокрема, впродовж 2016 року, є намір розробити та подати Кабінетові Міністрів законопроект розвитку сфери виробництва рідких біологічних видів палива. Даним законодавчим актом планується передбачити виконання вимоги Директиви 2009/28/ЄС щодо збільшення частки відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому обсязі споживання енергії на транспорті не менше 10% шляхом забезпечення обов'язкового вмісту біоетанолу/КМПА у бензинах моторних, біодизеля в дизельному паливі до 5%.

Також заплановано прийняття законопроектів, що сприятимуть переходу до високоефективної когенерації, спрощенню діяльності з виробництва біоетанолу, удосконалення нормативно-правової бази у сфері виробництва альтернативного палива.

Створення конкурентного середовища у сфері комунальної теплоенергетики

30 березня у Верховній Раді зареєстровано проект Закону про внесення змін до Закону України "Про теплопостачання" щодо стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії ([реєстр. № 4334](#)). Метою розроблення проекту Закону є створення нормативно-правового підґрунтя для стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії у сфері теплоенергетики.

Зміни стосуються затвердження процедури тарифного стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел; а також передачі повноважень від НКРЕКП органам місцевого самоврядування щодо встановлення тарифів та місцевим адміністраціям щодо ліцензування господарської діяльності з виробництва теплової енергії на установках з використанням ВДЕ.

Перед цим, 25 березня, в Держенергоефективності [відбулось обговорення](#) шляхів формування ринкових принципів у сфері теплопостачання, а саме: модель оптового покупця та модель відкритих мереж. За результатами, учасники підтримали варіант створення ринку теплової енергії на базі моделі оптового (єдиного) покупця, як найбільш прийнятної для України. В подальшому передбачено обговорення питань технічного, економічного та організаційно-юридичного характеру.

Залучення цільової підтримки та інвестицій

Під час робочого візиту до Лондона в березні голова Держенергоефективності С.Савчук [провів низку зустрічей](#) з англійськими урядовцями, зокрема з Державним регуляторним органом енергетичного сектору Великобританії Ofgem, а також Банком зелених інвестицій. На зустрічі з фахівцями Ofgem йшлося про застосування їхнього досвіду при здійсненні моніторингу основних показників енергетичного балансу. У ході зустрічі з представниками Банку зелених інвестицій, який спеціалізується на фінансуванні "зелених" проектів, сторони обговорили стан розвитку в Україні відновлюваних джерел енергії, альтернативних видів палива та можливі механізми залучення інвестицій у цю сферу в Україні.

30 березня в рамках візиту урядової делегації голова Держенергоефективності С. Савчук [взяв участь](#) у роботі Українсько-нідерландського бізнес-форуму, закликавши інвесторів до роботи в Україні. За його словами, загальний інвестиційний потенціал цього ринку в Україні складає 16 млрд євро. з них 8 млрд євро потрібно для розвитку відновлюваної електроенергетики.

У сфері навколишнього середовища:

Заходи у сфері охорони довкілля, заплановані на 2016 рік

Оприлюднений 14 березня [план дій Кабінету Міністрів України на 2016 рік](#) містить низку заходів, що серед іншого, стосуються імплементації екологічних зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства, зокрема (1) поетапне приведення законодавства у відповідність з директивами ЄС (відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС); (2) внесення змін до Закону України "Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" та затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2016-2020 роки; (3) супроводження у Верховній Раді України Мінприроди законопроектів про стратегічну екологічну оцінку та оцінку впливу на довкілля.

Оцінка впливу на довкілля та питання дотримання міжнародних зобов'язань

16 березня 2016 року у м. Женева (Швейцарія), [українська делегація взяла участь у відкритій частині 35-го чергового засідання Комітету](#) з впровадження Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) та Протоколу про стратегічну екологічну оцінку для звітування щодо прогресу, досягнутого Україною в приведенні проекту відновлення глибоководного суднового ходу р. Дунай – Чорне море у повну відповідність Конвенції Еспо, на виконання рішень 6 Народи Сторін Конвенції Еспо.

Нагадаємо, що однією з вимог рішення Нарад Сторін Конвенції Еспо є внесення змін до законодавства України щодо оцінки впливу на довкілля, законопроект щодо якої після повернення на повторне перше читання все ще чекає своєї черги на розгляд у парламенті.

У сфері енергоефективності:

Плани уряду на поточний рік

В березні питання щодо прийняття законопроектів та інших нормативно-правових актів щодо енергоефективності будівель (до 31 березня), забезпечення обов'язкового комерційного обліку комунальних послуг (до 31 травня), розроблення законопроекту про ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів (до 31 грудня) та створення Фонду енергоефективності увійшли до [Плану дій Кабінету Міністрів на 2016 рік](#).

Документ був опублікований за місяць до відставки чинного на той час складу уряду. Разом з тим, вчасно, до 31 березня, індикатор «схвалення Кабінетом Міністрів України відповідного законопроекту (про енергоефективність будівель) та подання його до Верховної Ради України» виконаний не був. Голова Держенергоефективності С.Савчук [заявив](#), що в агентстві працюють над цими законопроектами та бачать своїм завданням створення законодавчих умов та прозорих стимулів для залучення інвестицій у сфері енергоефективності.

Водночас, енергоефективність визначена [пріоритетним напрямком розвитку енергетичного сектору](#) в проекті Концепції нової Енергетичної стратегії України до 2035 року.

Енергетичний сервіс

У зв'язку з прийняттям законопроекту «Про публічні закупівлі», в Держенергоефективності провели [експертне обговорення законопроекту щодо технічних змін до Закону України «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» №327-VIII](#). За його результатами вирішили доопрацювати законопроект, підготовлений консультантами Європейського банку реконструкцій і розвитку (ЄБРР), врахувавши зауваження.

Облік

За інформацією ЗМІ, які посилаються на аналітичну записку Мінфіну, через різницю між нормативами споживання енергії без лічильників та фактичним постачанням тепла [при нарахуванні субсидій населенню може виникнути переплата](#) 4-4,5 млрд грн. бюджетних коштів на користь монополістів. За даними експертів, в Україні потрібно встановити 65 тис будинкових лічильників тепла, вартість одного – 50 тис грн. У п'ятиповерховому будинку внесок на колективний лічильник з однієї квартири становить 1 тис грн, у 16-поверхівці – лише 160 грн.

Під час обговорення Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки прозвучала [обіцянка](#) в 2016 році на 100% оснастити лічильниками тепла житловий фонд Києва.

Державні програми

Держенергоефективності продовжує працювати над залученням регіонів до співфінансування програм з енергоефективності. Зокрема, голова Агентства [закликав мерів міст](#) долучатися до співфінансування заходів з енергоефективності. У відомстві повідомили про роботу [134 місцевих програм співфінансування «теплих» кредитів](#). Зокрема, в березні були прийняті програми в Чернівецькій, Закарпатській, Черкаській та Сумській областях.

Держенергоефективності відзвітувало про компенсацію за державною програмою з енергоефективності [123 млн. грн. за грудень 2015 року](#), і ще 7,8 млн. грн. за лютий 2016 року компенсовані через один з банків, а з початку дії програми з бюджету [відшкодували 435,1 млн. грн.](#) Також про відновлення кредитування за держпрограмою повідомив [«Укргазбанк»](#), а «Ощадбанк» [відновив кредитування ОСББ та ЖБК.](#)

Агентство [анонсувало зміни умов програми для ОСББ.](#) Зокрема, планують залучати до участі в програмі з енергоефективності управителів житла та ЕСКО-компанії, продовжити програму на 2017-2018 роки, збільшити відшкодування до 50% у разі застосування типових проектів з утеплення, встановити обов'язкову вимогу будинкового обліку теплової енергії, як умови отримання відшкодування, унормувати моніторинг ефективності використання ОСББ бюджетних коштів за програмою. Коментуючи роботу програми з енергоефективності, віцепрем'єр Г.Зубко зазначив, що існує ситуація коли [кошти «теплого» кредиту витрачені, а ефект від термомодернізації дає лише 50% економії.](#)

Попри це, станом на кінець березня [понад 100 тисяч родин](#) скористалося "теплими" кредитами на суму понад 1,3 млрд. грн.

Профільний фонд з енергоефективності

За словами віцепрем'єра Г.Зубка, нинішня модель субсидіювання не дає можливості збільшити ресурси для проведення реформ. Тому [завданнями Фонду енергоефективності](#) є залучення субсидій на заходи з енергоефективності, зміна системи субсидій і створення мотивації для проведення таких заходів споживачами, а також питання взаєморозрахунків між учасниками енергетичного ринку. Позитивно ідею зі створення Фонду оцінив віцепрезидент Єврокомісії з питань Енергетичного союзу М.Шефчович. За словами Г.Зубка, у 2015 році із держбюджету на виплату субсидій було виділено 14 млрд. грн., у 2016 році – закладено 35 млрд. грн., а в наступного році очікують значного зростання цієї суми. У відомстві очікують, що енергоефективні заходи дозволять зменшити втрати енергії до 15% на підприємствах, які генерують теплову енергію, до 20% на мережах, до 50% на житлових будинках.

Віцепрем'єр підписав [наказ про створення робочої групи щодо Фонду енергоефективності.](#) Він повідомив про домовленість щодо розробки законодавчого підґрунтя для діяльності Фонду. До групи увійдуть представники різних міністерств та донорських організацій. Всі учасники, за інформацією Мінрегіона, погодилися з запропонованою концепцією Фонду. Також було повідомлено, що німецька сторона заявила про виділення 25 млн. євро статутного внеску для Фонду енергозбереження та проведення переговорів з міжнародними донорами щодо залучення кредитних ресурсів для його наповнення.

Найчастіше високопосадовці ілюстрували майбутню роботу Фонду сталим фінансуванням проектів з оновлення енергоефективності будівель. [Особливістю роботи](#) також називали залучення в систему фінансування проектів енергоефективності будинків частини субсидій на житлово-комунальні послуги, які отримують більше 30% домогосподарств України, тобто частина передбачених в бюджеті на субсидії грошей може бути виділена на заходи з енергоефективності.

Віцепрем'єр Г.Зубко також зазначив, що Фонд буде мати [технічний офіс](#), який супроводжуватиме енергоефективні проекти. Цей офіс надаватиме всю необхідну технічну, консультаційну, експертну допомогу по визначенню типів будинків та проектів, за якими їх потрібно модернізувати. Станом на кінець березня Фонд енергоефективності в Мінрегіоні збиралися створити розпорядженням Кабміну «Про затвердження плану заходів із створення Фонду енергоефективності», який доопрацьовували спільно з Держенергоефективності.

У Мінрегіоні назвали потенційним ефектом від створення Фонду [очікуване скорочення в 2 рази споживання газу](#) на індивідуальне опалення та опалення багатоквартирних будинків. Спільно з громадською коаліцією РПП та організацією НЕЦУ Міністерство [збирало експертні пропозиції](#) щодо Фонду енергоефективності.

На цьому тлі експерти “Угоди мерів” закликають українські міста-учасники ініціативи [розробляти Плани талого енергетичного розвитку до 2020 року](#). На їх переконання, в кожній міській раді мають працювати енергоменеджери, які б розумілися на енергоефективності та енергетичному менеджменті.

Інституційна структура

За результатами дослідження щодо впровадження енергоефективних реформ в Україні, яке провела компанія iC consultants Україна на прохання Мінрегіону та проекту GIZ «Створення енергетичних агентств в Україні», що реалізується за дорученням Федерального міністерства довкілля, охорони природи, будівництва та безпеки ядерних реакторів Німеччини, [майже 61% респондентів оцінили діяльність Держенергоефективності у 2014-2015 роках на «відмінно та добре»](#). Найбільш високу оцінку Агентство отримало від представників центральних органів влади та бізнесу.

В кінці місяця народний депутат О.Домбровський зареєстрував [проект Постанови про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України \(щодо виключення Держенергоефективності з переліку контролюючих органів\)](#), який згодом було відкликано.

Можливості для фінансування

Голова Держенергоефективності обговорював [інвестиційні можливості та розвиток енергоефективності](#) в Україні з державними органами Великої Британії, сподіваючись використати найкращий європейський досвід. Також в Мінрегіоні запевнили у [співпраці з міжнародними фінансовими інституціями в залученні інвестицій для розвитку сектору ЖКГ](#), що включає енергоефективність.

30 березня [постановою №293](#) Кабмін звільнив від сплати ввізного мита та податку на додану вартість енергозберігаюче обладнання для електростанцій, яке надане Японією у рамках проекту з покращення роботи теплових електростанцій (ТЕС). Зазначається, що це дозволить Україні на безповоротній основі отримати від Уряду Японії допомогу на суму близько 60 млн. дол. за проектами демонстрації японських технологій на теплових електростанціях, які працюють на вугіллі.

Інформування

Протягом місяця відбулися широкі обговорення проблематики енергоефективності. Зокрема, проект INOGATE провів [дискусію навколо основних положень Директиви з енергоефективності](#) – були обговорені кроки щодо розподілу роботи та обов’язків щодо просування її імплементації. Крім того, відбувся [Міжнародний інвестиційний форум щодо реформування енергетичному секторі](#), де серед іншого були обговорені такі питання енергоефективності, як створення Фонду, ефективність опалення будинків, скорочення споживання газу, тощо. Семінар щодо енергозбереження провели в Одесі. Окрім того, питання зниження енергоємності на фоні зростання ВВП [розглянули в Комітеті з питань паливно-енергетичного комплексу Верховної Ради](#). За словами голови Держенергоефективності, “дані Міжнародного енергетичного агентства свідчать про те, що в

Україні при зростанні ВВП за паритетом купівельної спроможності поступово все таки знижується споживання енергії.”

Енергоефективність будівель

За даними експертів Мінрегіону, близько 90% багатопверхівок в Україні потребують термомодернізації – в першу чергу, будинки 1971-1980 років побудови. Крім того, в Україні [22 тисячі «хрущовок»](#), які потребують капітального утеплення. У відомстві переконані, що для цього треба розробити типові [проекти термомодернізації по серіям житлових будинків](#). Такі проекти мають включати принципові архітектурно-будівельні та технічні рішення термомодернізації - зокрема, містити доведені показники енергоефективності будівель відповідно до вимог щодо питомих енерговитрат, а також техніко-економічне обґрунтування проведення термомодернізації будинків на основі максимального використання вітчизняних виробів та технологій. На цьому тлі Мінрегіон спільно з Німецьким агентством з енергозбереження Dena розпочинають відбір 20-25 типових будинків для комплексної енергозберігаючої ісаанації. Одним з можливих джерел фінансування проектів може стати Фонд енергоефектвності.

В Мінрегіоні також відзначили, що кожного року в системі тепlopостачання та безпосередньо житлових будинках [Україна втрачає до 60% енергії. Потенційне зменшення споживання газу сягає 11,4 млрд. кубометрів](#). У порівнянні з Польщею, [Україна витрачає на 1 метр квадратний у два рази більше енергоресурсів](#). В Мінрегіоні повідомили, що середнє споживання теплової енергії в багатоквартирних житлових будинках в Україні складає 264 кВт-год на квадратний метр, в той же час у європейських країнах питоме споживання тепла в аналогічних будинках не вище 90 кВт-год на квадратний метр. Згідно з експертними оцінками в Україні бюджетні будівлі споживають теплову енергії від 130 до 250 кВт-год/м², — в ЄС цей показник складає від 50 до 80 кВт-год/м². Там також висловилися за прийняття законопроекту про енергоефективність будівель та послалися на підтримку з боку Енергетичного Співтовариства.

Вице-прем'єр Г.Зубко заявив, що для забезпечення роботи Фонду енергоефективності в Мінрегіоні мають протягом півроку розробити зміни до низки законодавчих актів, включаючи законопроект «Про енергоефективність будівель». За інформацією заступника міністра Е.Кругляка, відповідний законопроект [пройшов погоджувальну нараду та усі зауваження до нього були усунені](#), що дає підстави сподіватися на його розгляд у Кабінеті Міністрів найближчим часом.

У сфері нафти і нафтопродуктів:

В контексті скандалу навколо викачаної з магістральних трубопроводів технологічної нафти, у березні АМКУ [оприлюднила висновок](#), згідно якого за незмінного стану об'єктів оренди ПАТ "Укртатнафта" та ПАТ "НПК Галичина" майже одночасно збільшували вартість оренди резервуарних ємностей для зберігання нафти, що може вважатися ознакою погодженої конкурентної поведінки. Також на випадок повернення зазначеними компаніями переданої в оренду продукції, державна "Укртранснафта" [оголосила тендер](#) на зберігання 383 тис. тонн технологічної нафти.

Тим часом, 23 березня [постановою № 224](#) уряд спростив процедуру реалізації моторного палива ПАТ "Укргазвидобування" для потреб Міноборони, МВС, СБУ, Служби зовнішньої розвідки та інших центральних органів виконавчої влади, які здійснюють керівництво військовими формуваннями, а також Держрезерву, Державній спеціальній службі транспорту та для забезпечення паливом рухомого складу, що належить ПАТ "Укрзалізниця". Механізм

реалізації "від виробника до кінцевого споживача" дозволяє ПАТ "Укргазвидобування" пропонувати до реалізації нафтопродукти за найнижчими цінами на ринку.

На роздрібному ринку нафтопродуктів, внаслідок перевірок АМКУ що триватимуть до літа, декілька мереж АЗС [вже отримали звинувачення у змові](#).

У березні одна з найбільших нафтогазовидобувних компаній України "Укрнафта" [повідомила](#), що за підсумками 2015 року отримала чистий збиток у 4,9 млрд грн. Голова правління ПАТ "Укрнафта" Марк Роллінс [заявив](#), що рекомендуватиме наглядовій раді компанії почати процедуру досудової санації для погашення заборгованості. Однак засідання наглядової ради компанії, заплановане на кінець березня [перенесли](#).

У сфері статистики:

2 березня Держстат видав [Наказ №34](#), яким визнав нечинним затверджені ще 2012 року Методологічні положення з організації державних статистичних спостережень щодо відпуску газу, теплоенергії, води населенню та на господарсько-побутові й комунально-побутові потреби". Причиною визначено приведення у відповідність із чинним законодавством, відтак можна припустити, що крок здійснено з метою спрощення збору первинної інформації. У цьому ж ключі Держстат скасував положення з організації статистичних спостережень щодо каналізаційних мереж ([Наказ №43](#)) та типові форми обліку водоспоживання ([Наказ №50](#)).

8-11 березня українська сторона [взяла участь](#) у черговій пленарній сесії Статистичної комісії ООН. В ході сесії були, серед інших тем, розглянуті розробка системи глобальних показників для відстеження цілей і завдань Порядку денного сталого розвитку до 2030 року, в рамках пленарних засідань – використання великих даних для офіційної статистики, удосконалення статистики національних рахунків, еколого-економічного обліку та зміни клімату, розробки та впровадження міжнародних статистичних класифікацій, промислової статистики.

16 березня уряд затвердив план державних статистичних спостережень на 2016 рік ([Розпорядження № 201-р](#)). Документом визначається перелік державних статистичних спостережень, їх періодичність, форми та строки оприлюднення офіційної статистичної інформації, перелік основних показників і статистичні публікації та інша формація, що оприлюднюються Держстатом, НБУ і Мінфіном.

У сфері конкуренції:

Оприлюднено висновки першого дослідження щодо державної підтримки суб'єктів господарювання

У березні, за підтримки Проекту ЄС "Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС", АМКУ оприлюднив [звіт про результати дослідження державної підтримки різним суб'єктам господарювання](#) та коротку [брошуру з питань держдопомоги](#). Цей огляд є відправною точкою для аналізу більш широкого поняття державної підтримки, на відміну від вузько визначеного терміну "державна допомога" (у визначенні Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання").

Згідно з висновками дослідження, галузеві заходи (у т.ч. підтримка вугільної та енергетичної галузей), наприклад у 2012 році, склали близько 43,6% від загального обсягу фінансових ресурсів, виділених для надання державної підтримки. На енергетичний сектор (у тому числі

добування вугілля, нафти, газу, виробництва електроенергії) в середньому припадало близько 30% всієї бюджетної підтримки компаній в Україні у 2011–2013 роках. Енергетичні підприємства були основними отримувачами податкових пільг і субсидій.

Зокрема, підприємства вугледобувної промисловості отримували в середньому 20% загального обсягу субсидій і компенсацій, а надання державних гарантій у 2011–2013 роках призвело до збільшення державного боргу приблизно на 40 млрд. грн. (90% надавалися під виконання фінансових зобов'язань НАК «Нафтогаз України»).

АМКУ зберігає високий темп міжнародної співпраці для розбудови своєї спроможності у сфері енергетики

17-18 березня пройшов [V Форум України з питань конкуренції](#). Учасники заходу обговорили широке коло питань, зокрема імплементацію положень про конкуренцію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, реформування конкурентного законодавства та його вплив на ринки та споживачів, а також практичний досвід створення та функціонування ефективної системи контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання.

30 -31 березня представники Групи ЄС з підтримки України в рамках програми TAIEХ провели [експертну місію в АМКУ з питань конкуренції на ринку енергетики](#). Міжнародні експерти поділилися досвідом щодо підходів до визначення меж ринку у сфері електроенергетики, найкращі світові практики щодо вирішення проблем, пов'язаних з обмеженнями конкуренції на цих ринках. Також сторони обговорили питання імплементації положень Третього енергетичного пакету ЄС при реформі енергетичного сектору в Україні.

Разом з тим, держава продовжує неефективні дотації вугільного сектору

31 березня Верховна Рада прийняла [Закон № 1063-VIII](#) "Про внесення змін до додатка № 3 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2016 рік" щодо державної підтримки державних вугледобувних підприємств"

Видатки за статтею "Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості" зменшено майже удвічі (з 654,8 до 304,8 млн. грн.), натомість додано видатки за статтями "Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції" (250 млн. грн.) та "Державна підтримка будівництва шахти № 10 "Нововолинська" (100 млн. грн.).

У сфері соціальної політики:

Система субсидій допомогла уникнути цінового шоку в Україні, однак в подальшому потребує суттєвого вдосконалення з акцентом на енергоефективність

За словами міністра соціальної політики П.Розенка, субсидію на оплату вартості енергоносіїв і комунальних послуг [оформили вже 6 млн родин в Україні](#). Міністр стверджує, що система субсидування дозволила послабити соціальну напругу, викликану підвищенням тарифів, однак в подальшому вона буде вдосконалюватися: зокрема, [однією з її головних задач буде сприяння енергоефективності](#). Якщо, наприклад, людина використовуватиме в опалювальний сезон менше електроенергії чи газу, ніж обсяги, з розрахунку яких обраховувалася субсидія, то на її рахунку накопичуються заощаджені кошти, які потім можуть використовувати для оплати наступних періодів.

Водночас, влада продовжує спрощувати сам механізм отримання субсидій: зокрема, тим громадянам, які вже перебувають в системі субсидування, [на наступний опалювальний період субсидія буде продовжена автоматично](#). На цьому фоні у березні уряд схвалив Стратегію подолання бідності, якою визначено механізми запобігання бідності та основні завдання з розв'язання цієї проблеми на період до 2020 року. [Розпорядження № 161-р](#) підготовлено на виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на 2014-2017 роки.

Тим часом, експерти прогнозують щорічне збільшення витрат на субсидії з оплати житлово-комунальних послуг. Уже зараз 9,5 млн домогосподарств мають на них право, і [в 2016 році в бюджеті передбачено рекордні 35 млрд грн. на виплату субсидій](#). За оцінками фахівців Мінрегіону, потенційні витрати на них вже в наступному році можуть скласти 80 млрд грн. Саме тому віце-прем'єр-міністр, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Г.Зубко зауважує, що розмір субсидій щорічно росте і за кілька років стане невідомим для держави.

Тому Україні [потрібно якнайшвидше рухатися в напрямку енергоефективності](#) та змінювати [відповідне законодавство](#). Високопосадовець також зазначив, що [нинішня модель субсидування не дає можливості збільшити ресурси для проведення реформ](#) в країні й не спонукає людей до економії енергоресурсів. Монетизація частини коштів, передбачених на виплату субсидій, [дозволить направити їх на енергоефективні заходи](#). Це стане стимулом для заощадження енергетичних ресурсів населенням та дозволить щорічно зменшувати імпорт газу та витрати держави на субсидії. Задля досягнення цієї мети [Мінрегіон наразі працює над створенням Фонду енергоефективності](#).

За словами Г.Зубка, цього року Україні варто продовжувати активну роботу з «теплыми» кредитами. Минулоріч програма продемонструвала свою ефективність – [більше 100 тис. родин вже отримали компенсації від держави](#) при утепленні будинків. Саме тому в 2016 році бюджет програми збільшено – [він складає 900 млн грн., з яких 193 млн грн. надає ЄС](#).

Тим часом, в Держенергоефективності зазначають, що опалювальний сезон добігає кінця, а [українці вже опікуються утепленням власного житла та готуються до наступної зими](#) – тільки за останній тиждень березня українці оформили 689 кредитів на енергоефективні матеріали та обладнання на загальну суму майже 12 млн грн. Крім того, [місцеві органи влади все частіше долучаються до співфінансування «тепліх» кредитів](#). Свідченням тому є активне прийняття програм з енергоефективності на місцевому рівні: станом на сьогодні, існує 134 місцеві програми співфінансування «тепліх» кредитів.

Мінрегіон також планує все більше уваги [приділяти розвитку міської системи енергоменеджменту](#), завдяки якій місцеві та регіональні органи влади підвищуватимуть енергоефективність на своїх територіях. Це вкрай актуально, зважаючи на те, що за підрахунками фахівців, [90% багатопверхівок в країні потребують термомодернізації](#).

Крім того, у Комітеті ВРУ з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства продовжується підготовка до розгляду в другому читанні проекту Закону України "Про житлово-комунальні послуги" ([№ 1581-д](#)). Зокрема, на початку березня було обговорено [концептуальні питання, які стосуються обліку наданих послуг, оплати за встановлення, технічного обслуговування приладів обліку](#). Зазначений у законопроекті принцип обліку відповідає вимогам Директиви 2012/27/ЄС, яку необхідно імплементувати в українське законодавство.

Також, за словами заступника міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Е.Кругляка, прийняття Закону "Про житлово-комунальні послуги" [сприятиме вирішенню питання оплати споживачами послуг](#) з управління багатоквартирним будинком, а також [створить умови для отримання мешканцями якісних житлово-комунальних послуг](#).

